Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (yhdeksäs jaosto)

16 päivänä syyskuuta 2020*

Ennakkoratkaisupyyntö – Pääomien vapaa liikkuvuus – Yhtiöoikeus – Säännellyillä markkinoilla kaupankäynnin kohteeksi hyväksytyt osakkeet – Finanssisijoitusyhtiö – Kansallinen säännöstö, jossa säädetään tiettyjen finanssisijoitusyhtiöiden pääomaomistuksen enimmäismäärästä – Lakisääteinen olettama yhteistoiminnasta

Asiassa C-339/19,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Înalta Curte de Casație și Justiție (ylin tuomioistuin, Romania) on esittänyt 20.2.2018 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 25.4.2019, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

SC Romenergo SA ja

Aris Capital SA

vastaan

Autoritatea de Supraveghere Financiară,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (yhdeksäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja S. Rodin sekä tuomarit K. Jürimäe (esittelevä tuomari) ja N. Piçarra,

julkisasiamies: M. Campos Sánchez-Bordona,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– SC Romenergo SA ja Aris Capital SA, edustajinaan C. C. Vasile, C. Secrieru ja M. Strîmbei, avocați,

– Romanian hallitus, asiamiehinään aluksi E. Gane, L. Lițu ja C.-R. Canțăr, sittemmin E. Gane ja L. Lițu,

* Oikeudenkäyntikieli: romania.

– Alankomaiden hallitus, asiamiehinään J. M. Hoogveld ja M. Bulterman,

– Euroopan komissio, asiamiehinään H. Støvlbæk, L. Malferrari, J. Rius ja L. Nicolae,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee SEUT 63–SEUT 65 artiklan, luettuna yhdessä julkisista ostotarjouksista 21.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/25/EY (EUVL 2004, L 142, s. 12) 2 artiklan 2 kohdan ja arvopaperien ottamisesta viralliselle pörssilistalle sekä siihen liittyvästä tiedonantovelvollisuudesta 28.5.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/34/EY (EYVL 2001, L 184, s. 1) 87 artiklan kanssa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat yhtäältä SC Romenergo SA (jäljempänä Romenergo) ja Aris Capital SA (jäljempänä Aris Capital) ja toisaalta Autoritatea de Supraveghere Financiară (rahoitusvalvontaviranomainen, Romania) (jäljempänä ASF) ja jossa on kyse vaatimuksesta kumota kansallisen arvopaperiviranomaisen arvopapereiden liikkeeseenlaskijoista ja arvopapereihin liittyvistä liiketoimista antama asetus 1/2006 (Regulamentul Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 1/2006 privind emitenții și operațiunile cu valori mobiliare; Monitorul Oficial al României, osa I, nro 312 bis, 6.4.2004; jäljempänä asetus 1/2006) ja ASF:n tekemät kyseisiä yhtiöitä koskevat hallintopäätökset.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Direktiivi 2004/25

3 Direktiivin 2004/25 2, 6, 18 ja 20 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(2) On tarpeen suojata jonkin jäsenvaltion lainsäädännön piiriin kuuluvien yhtiöiden arvopapereiden haltijoiden etuja silloin, kun näistä yhtiöistä on tehty ostotarjouksia tai kun määräysvalta niissä on siirtymässä ja kun ainakin osa niiden arvopapereista on jossain jäsenvaltiossa otettu kaupankäynnin kohteeksi säännellyillä markkinoilla.

– –

(6) Tehokkuussyistä yritysostojen sääntelyn olisi oltava joustavaa, siinä olisi voitava puuttua uusiin tilanteisiin niiden ilmettyä ja sen olisi siten mahdollistettava poikkeusten tekeminen tai poikkeuslupien myöntäminen. Valvontaviranomaisten olisi kuitenkin sääntöjä tai säädettyjä poikkeuksia soveltaessaan tai poikkeuslupia myöntäessään noudatettava tiettyjä yleisiä periaatteita.

– –

(18) Tässä direktiivissä tarkoitettujen yhtiöiden arvopapereiden vapaata hinnanmuodostusta koskevien voimassa olevien säännösten ja äänioikeuden vapaata käyttöä sääntelevien, voimassa olevien säännösten tehokkuuden vahvistamiseksi on kyseisten yhtiöiden hyväksymien suojajärjestelyjen ja -rakenteiden oltava avoimia ja niistä on säännöllisesti kerrottava yhtiökokouksille.

– –

(20) Jäsenvaltioilla yhtiöissä olevia erityisoikeuksia olisi arvioitava pääoman vapaan liikkuvuuden ja perustamissopimuksen asianomaisten säännösten pohjalta. Jäsenvaltioilla yhtiöissä oleviin erityisoikeuksiin, joista säädetään kansallisessa yksityis- tai julkisoikeudessa, ei olisi sovellettava suojatoimenpiteiden kumoamista koskevaa sääntöä, jos erityisoikeudet ovat yhteensopivia perustamissopimuksen kanssa.”

4 Kyseisen direktiivin 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

a) ’julkisella ostotarjouksella’ tai ’tarjouksella’ yhtiön arvopapereiden haltijoille tehtyä (muuta kuin kohdeyhtiön itsensä tekemää) julkista tarjousta hankkia kaikki tai osa tällaisista arvopapereista, riippumatta siitä, onko tarjous pakollinen vai vapaaehtoinen, mikäli tarjous on tehty kohdeyhtiön määräysvallan hankkimisen jälkeen tai sen tarkoituksena on määräysvallan hankkiminen kohdeyhtiössä kansallisen lainsäädännön mukaisesti;

b) ’kohdeyhtiöllä’ yhtiötä, jonka arvopaperit ovat tarjouksen kohteena;

c) ’tarjouksen tekijällä’ tarjouksen tekevää luonnollista henkilöä tai julkis- tai yksityisoikeudellista oikeushenkilöä;

d) ’yhdessä toimivilla henkilöillä’ luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä, jotka ovat yhteistyössä tarjouksen tekijän tai kohdeyhtiön kanssa sellaisen joko nimenomaisen tai hiljaisen, suullisen tai kirjallisen sopimuksen perusteella, jonka tarkoituksena on joko hankkia määräysvalta kohdeyhtiössä tai estää tarjouksen toteutuminen;

– –

2. Edellä 1 kohdan d alakohtaa sovellettaessa pidetään direktiivin [2001/34] 87 artiklassa tarkoitettuja toisen luonnollisen tai oikeushenkilön määräysvallassa olevia luonnollisia tai oikeushenkilöitä tällaisen toisen henkilön kanssa ja keskenään yhdessä toimivina henkilöinä.”

Direktiivi 2001/34

5 Direktiivin 2001/34 87 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. ’Määräysvallassa olevalla yrityksellä’ tarkoitetaan tässä luvussa kaikkia sellaisia yrityksiä, joissa luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö:

a) omistaa enemmistön osakkeenomistajien tai jäsenten äänioikeudesta;

b) on oikeutettu asettamaan tai erottamaan hallinto-, johto-, tai valvontaelinten jäsenten enemmistön ja samalla on itse yrityksen osakkeenomistaja tai jäsen;

c) on osakkeenomistaja tai jäsen ja käyttää yksin yrityksen osakkeenomistajien tai jäsenten äänimäärän enemmistöä yrityksen muiden osakkeenomistajien tai jäsenten kanssa tehdyn sopimuksen perusteella.

2. Sovellettaessa 1 kohtaa pidetään emoyrityksellä olevana äänestämistä, asettamista ja erottamista koskevana oikeutena myös sen määräysvallassa olevilla yrityksillä olevia tällaisia oikeuksia sekä sellaisten luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden oikeuksia, jotka toimivat omissa nimissään mutta emoyrityksen tai sen määräysvallassa olevan yrityksen lukuun.”

Romanian oikeus

6 Pääomamarkkinoista annetun lain nro 297/2004 (legea nr. 297/2004 privind piețele de capital; Monitorul Oficial al României, osa I, nro 571, 29.6.2004), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiassa (jäljempänä pääomamarkkinoista annettu laki), 286[1] §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Kuka tahansa voi missä tahansa ominaisuudessa hankkia tai pitää hallussaan, joko yksin tai niiden kanssa, joiden kanssa hän toimii yhdessä, yksityisomisteisten rahastojen muuttamisesta syntyneiden finanssisijoitusyhtiöiden liikkeeseen laskemia osakkeita enintään viiden prosentin verran finanssisijoitusyhtiön osakepääomasta.

2. Äänioikeuden käyttäminen keskeytyy niiden osakkeiden osalta, jotka ovat sellaisien osakkaiden hallussa, jotka ylittävät 1 momentissa määritetyt rajat.

3. Kun 1 momentissa tarkoitetut henkilöt saavuttavat 5 prosentin ylärajan, heidän on ilmoitettava asiasta kolmen arkipäivän kuluessa finanssisijoitusyhtiölle, kansalliselle arvopaperiviranomaiselle ja säännellyille markkinoille, joilla kyseisillä osakkeilla käydään kauppaa.

4. Kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun 5 prosentin kynnysosuus finanssisijoitusyhtiön osakepääomasta on ylittynyt, kynnysosuuden ylittäneet osakkaat ovat velvollisia myymään kynnysosuuden ylittävät osakkeensa.”

7 Kyseisen lain 2 §:n 1 momentin 22 kohdassa määritellään käsite ”asiaan osalliset henkilöt” seuraavasti:

”a) henkilöt, joiden määräysvallassa jokin liikkeeseenlaskija on tai jotka ovat jonkin liikkeeseenlaskijan määräysvallassa tai sellaisen kanssa yhteisessä määräysvallassa

– –

c) luonnolliset henkilöt, joilla on johtamiseen tai valvontaan liittyviä tehtäviä liikkeeseenlaskijayhtiössä

– –”

8 Pääomamarkkinoista annetun lain 2 §:n 1 momentin 23 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Yhdessä toimivilla henkilöillä [tarkoitetaan] kahta tai useampaa henkilöä, jotka ovat keskenään yhteistyössä sellaisen nimenomaisen tai hiljaisen sopimuksen perusteella, jonka tarkoituksena on määrittää yhteiset liikkeeseenlaskijaan liittyvät toimintaperiaatteet. Ellei toisin osoiteta, seuraavien henkilöiden oletetaan toimivan yhdessä:

a) asiaan osalliset henkilöt

– –

c) kaupallinen yhtiö, sen hallituksen jäsenet ja asiaan osalliset henkilöt sekä nämä henkilöt keskenään

– –”

9 Asetuksessa 1/2006 säädetään seuraavaa:

”Sovellettaessa lain 297/2004 2 §:n 1 momentin 23 kohtaa, ellei toisin osoiteta, muun muassa seuraavien henkilöiden oletetaan toimivan yhdessä:

a) henkilöt, jotka käyttävät liiketoimissaan varoja, joilla on sama alkuperä tai jotka ovat peräisin eri tahoilta, jotka ovat asiaan osallisia henkilöitä

– –

j) henkilöt, jotka ovat tehneet tai tekevät yhdessä liiketoimia, riippumatta siitä, onko niillä yhteyttä pääomamarkkinoihin.”

Pääasian oikeusriita ja ennakkoratkaisukysymys

10 Romenergo oli osakkeenomistajana SIF Banat Crișana SA -nimisessä finanssisijoitusyhtiössä (jäljempänä Banat Crișana), joka syntyi Romaniassa tapahtuneen yksityistämisen myötä ja jonka osakkeilla käydään kauppaa pääomamarkkinoilla. Se hallitsi 4,55498 prosenttia mainitun yhtiön osakkeisiin liittyvistä äänioikeuksista. Sittemmin Romenergo luovutti kaikki omistamansa kyseisen yhtiön osakkeet Aris Capitalille.

11 ASF teki 18.3.2014 päätökset nro A/209, A/210 ja A/211 (jäljempänä yhdessä riidanalaiset hallintopäätökset), joissa todettiin seuraavaa:

– XV:n, YW:n ja ZX:n sekä Romenergon, Smalling Limitedin ja Gardner Limitedin oletetaan toimivan yhdessä Banat Crișanan osalta pääomamarkkinoista annetun lain 2 §:n 1 momentin 22 kohdan a ja c alakohdan ja 23 kohdan a ja c alakohdan sekä asetuksen 1/2006 2 §:n 3 momentin j kohdan säännöksissä tarkoitetulla tavalla

– SC Depozitarul Central SA:n on toteutettava tarvittavat toimenpiteet kirjatakseen rekistereihinsä, että Banat Crișanan liikkeeseen laskemiin osakkeisiin liittyvien äänioikeuksien käyttö keskeytetään siltä osin kuin ne ylittävät 5 prosenttia äänioikeuksista ja siltä osin kuin niiden haltijoina ovat XV, YW ja ZX sekä Romenergo, Smalling Limited ja Gardner Limited

– Banat Crișanan hallitus on velvollinen ryhtymään tarvittaviin toimiin, jotta ryhmä, jonka muodostavat osakkaat XV, YW, Romenergo, Smalling Limited ja Gardner Limited ja joiden oletetaan toimivan yhdessä, ei voi enää käyttää äänioikeuksia, jotka liittyvät pääomamarkkinoista annetun lain 286[1] §:n 1 momentin ja asetuksen 1/2006 2 §:n 3 momentin j kohdan vastaisesti omistettuun osuuteen kyseisestä yhtiöstä.

12 ASF määräsi näin ollen edellä mainitut osakkaat, joiden oletettiin toimivan yhdessä, myymään kolmen kuukauden kuluessa sellaisen osan omistamistaan Banat Crișanan osakkeista, että niiden yhteenlasketut osakkeet eivät ylitä Romanian lainsäädännössä säädettyä 5 prosentin enimmäismäärää.

13 Romenergo ja Aris Capital katsoivat, että riidanalaiset hallintopäätökset olivat unionin oikeuden vastaisia, ja nostivat Curtea de Apel București:ssa (Bukarestin ylioikeus, Romania) kanteen, joka koski yhtäältä näiden päätösten ja toisaalta asetuksen 1/2006 2 §:n 3 momentin j kohdan pätevyyttä.

14 ASF:ssä ja sittemmin Curtea de Apel București:ssa käydyssä menettelyssä pääasian kantajat väittivät, että kyseessä olevilla kansallisilla säännöksillä rikotaan muun muassa pääomien vapaata liikkuvuutta koskevia unionin oikeuden säännöksiä. Ne väittivät myös, että yhdenmukaistetun toiminnan käsite, sellaisena kuin siitä säädetään unionin oikeudessa, pätee ainoastaan pakollisen julkisen tarjouksen yhteydessä, koska unionin lainsäätäjä on olettanut, että yhdenmukaistetusti toimivat henkilöt ovat määräysvallassa olevia henkilöitä tai henkilöitä, jotka käyttävät määräysvaltaa muihin henkilöihin, ja jotka kaikki yhdessä tavoittelevat määräysvaltaa liikkeeseenlaskijayhtiössä tarjouksen tekemisellä tai sen epäonnistumisella. Direktiivin 2004/25 2 artiklan 2 kohdassa säädetään kuitenkin ainoastaan olettamasta sellaisten henkilöiden osalta, jotka ovat ääntenenemmistön haltijana olevan toisen henkilön määräysvallassa.

15 Romenergon ja Aris Capitalin mukaan unionin oikeudessa ei säädetä mahdollisuudesta luoda olettamaa yhdenmukaistetusta toiminnasta, joka perustuisi yleisellä tasolla taloudellisiin näkökohtiin, eikä unionin oikeudessa tunnusteta yhdenmukaistetun toiminnan olemassaoloa, kun henkilöt käyttävät taloudellisia toimia varten varoja, joilla on sama alkuperä tai jotka ovat peräisin asiaan osallisilta henkilöiltä eri yksiköiden välityksellä.

16 Curtea de Apel București hylkäsi Romenergon ja Aris Capitalin vaatimuksen perusteettomana 4.5.2015. Tämän jälkeen viimeksi mainitut valittivat ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen.

17 Tässä tilanteessa Înalta Curte de Casație și Justiție (ylin tuomioistuin, Romania) päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko SEUT 63 artiklaa luettuna yhdessä direktiivin 2004/25 2 artiklan 2 kohdan ja direktiivin 2001/34 87 artiklan kanssa tulkittava siten, että ne ovat esteenä sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle (nyt tarkasteltavassa tapauksessa asetuksen 1/2006 2 §:n 3 momentin j kohdalle – –), jossa säädetään yhdessä toimimisen laillisesta olettamasta sellaisten yhtiöiden omistuksen osalta, joiden osakkeilla käydään kauppaa säännellyillä markkinoilla ja jotka rinnastetaan vaihtoehtoisiin sijoitusrahastoihin (ja joista käytetään nimitystä ”societăți de investiții financiare (SIF)” (finanssisijoitusyhtiö)), kun kyseessä ovat

– henkilöt, jotka ovat tehneet tai tekevät yhdessä liiketoimia, riippumatta siitä, onko niillä yhteyttä pääomamarkkinoihin

– henkilöt, jotka käyttävät liiketoimissaan varoja, joilla on sama alkuperä tai jotka ovat peräisin eri tahoilta, jotka ovat asianomaisia henkilöitä?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

Ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottaminen

18 Romanian hallitus esittää huomautuksissaan epäilyjä ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottamisesta, koska unionin tuomioistuimelle esitetty kysymys koskee olettamaa yhteistoiminnasta sellaisten taloudellisten toimien yhteydessä, jotka eivät ole pääasian oikeudenkäynnin kohteena ja jotka täten ovat hypoteettisia.

19 Tältä osin on muistutettava, että yksinomaan kansallisen tuomioistuimen, jossa asia on vireillä ja joka vastaa annettavasta ratkaisusta, tehtävänä on kunkin asian erityispiirteiden perusteella harkita, onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen unionin tuomioistuimelle esittämillä kysymyksillä merkitystä asian kannalta. Jos esitetyt kysymykset koskevat unionin oikeuden tulkintaa, unionin tuomioistuimen on siten lähtökohtaisesti ratkaistava ne (tuomio 10.12.2018, Wightman ym., C-621/18, EU:C:2018:999, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

20 Tästä seuraa, että unionin oikeutta koskevilla kysymyksillä oletetaan olevan merkitystä asian ratkaisemisen kannalta. Unionin tuomioistuin voi kieltäytyä ratkaisemasta kansallisen tuomioistuimen esittämän ennakkoratkaisukysymyksen ainoastaan silloin, kun on ilmeistä, että pyydetyllä unionin oikeuden säännön tulkitsemisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka jos unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (tuomio 10.12.2018, Wightman ym., C-621/18, EU:C:2018:999, 27 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

21 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että Romenergo ja Aris Capital ovat nostaneet Romanian tuomioistuimissa kanteen riidanalaisista hallintopäätöksistä. Näissä päätöksissä todetaan, että oletettavasti yhteisymmärryksessä toimivien henkilöiden – joihin Romenergo ja Aris Capital kuuluvat – yhteenlaskettujen äänioikeuksien, jotka ylittävät 5 prosenttia, käyttäminen on keskeytetty ja että näiden henkilöiden on myytävä kolmen kuukauden kuluessa Banat Crişanasta yhteen lasketusti omistamistaan osakkeista se osa, joka ylittää mainitun 5 prosentin kynnysarvon.

22 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kysymykset koskevat lähinnä sitä, onko pääasiassa kyseessä olevan kaltainen Romanian lainsäädäntö, jonka mukaan finanssisijoitusyhtiön pääomasta omistetun osuuden enimmäissuuruudeksi rajataan 5 prosenttia ja jota täsmennetään eräillä yhteisymmärrystä koskevilla olettamilla, unionin oikeuden mukainen. Näin ollen ei voida katsoa, että esitetty kysymys on luonteeltaan hypoteettinen sillä perusteella, että sillä ei ole mitään yhteyttä pääasian oikeudenkäynnin tosiseikkoihin tai kohteeseen.

23 Tästä seuraa, että ennakkoratkaisupyyntö on otettava tutkittavaksi.

Asiakysymys

24 Aluksi on ensimmäiseksi muistutettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kansallisten tuomioistuinten ja unionin tuomioistuimen välille SEUT 267 artiklalla luodussa yhteistyömenettelyssä unionin tuomioistuimen tehtävänä on antaa kansalliselle tuomioistuimelle hyödyllinen vastaus, jonka perusteella kansallinen tuomioistuin voi ratkaista siinä vireillä olevan asian, ja tämän vuoksi unionin tuomioistuimen on tarvittaessa muotoiltava sille esitetty kysymys uudelleen (tuomio 5.3.2020, X (Puhelinneuvonnan arvonlisäverovapautus), C-48/19, EU:C:2020:169, 35 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

25 Nyt käsiteltävässä asiassa esitetty kysymys, sellaisena kuin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on sen esittänyt, koskee sitä, ovatko eräät yhteistoimintaa koskevat olettamat finanssisijoitusyhtiön pääoman omistuksen yhteydessä EUT-sopimuksen pääomien vapaata liikkuvuutta koskevien määräysten ja direktiivin 2004/25 2 artiklan 2 kohdan ja direktiivin 2001/34 87 artiklan mukaisia.

26 Ennakkoratkaisupyynnön perusteluista kuitenkin yhtäältä ilmenee, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen käsiteltävänä oleva ongelma koskee laajemmin sitä, onko sääntö, jonka mukaan osakkuus finanssisijoitusyhtiön pääomasta saa olla enintään 5 prosenttia, yhteensopiva unionin oikeuden kanssa, eikä se koske pelkästään yhteistoimintaa koskevia olettamia, joilla kyseisen tuomioistuimen antamien tietojen mukaan pelkästään täsmennetään tätä sääntöä. Toisaalta on niin, että vaikka direktiivin 2004/25 2 artiklan 2 kohdassa, johon mainittu tuomioistuin on vedonnut, säädetään olettamasta yhteistoiminnasta, kyseisellä direktiivillä säännellään vain julkisten ostotarjousten yhteydessä syntyneitä tilanteita, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toimittamien tietojen ja unionin tuomioistuimelle esitettyjen huomautusten perusteella ei näytä olevan tilanne pääasiassa, jollei ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toteuttamista varmistuksista muuta ilmene.

27 Toiseksi on täsmennettävä, että pääomien vapaata liikkuvuutta koskevia EUT-sopimuksen määräyksiä ei sovelleta täysin jäsenvaltion sisäisiin tilanteisiin, joissa pääomanliikkeet rajoittuvat yhden ainoan jäsenvaltion sisälle. Näin ollen ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on ennen SEUT 63 artiklan soveltamista varmistuttava siitä, onko pääasiassa kyse rajat ylittävästä tilanteesta, johon liittyy pääomien vapaan liikkuvuuden käyttämistä unionissa (ks. vastaavasti määräys 12.10.2017, Fisher, C-192/16, EU:C:2017:762, 35 kohta).

28 Käsiteltävässä asiassa Romenergon ja Aris Capitalin oletetaan toimivan yhteisymmärryksessä useiden Romanian alueen ulkopuolelle sijoittautuneiden yhtiöiden kanssa. Ellei tarkistuksista, jotka ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on suoritettava, muuta johdu, on siis katsottava, että pääasiassa on kyseessä tällainen rajat ylittävä tilanne.

29 Näin ollen on katsottava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii kysymyksellään selvittämään, onko SEUT 63 artiklaa tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle toimenpiteelle, jolla asetetaan finanssisijoitusyhtiöiden pääomasta omistetun osuuden enimmäissuuruudeksi 5 prosenttia.

30 Tähän kysymykseen vastaamiseksi on ensiksi määritettävä, onko pääasiassa kyseessä olevan kaltaista finanssisijoitusyhtiön pääomaosuuden hankintaa pidettävä SEUT 63 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna pääomanliikkeenä.

31 Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tässä määräyksessä kielletään yleisesti pääomanliikkeiden rajoitukset jäsenvaltioiden välillä (tuomio 6.3.2018, SEGRO ja Horváth, C-52/16 ja C-113/16, EU:C:2018:157, 61 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

32 Koska EUT-sopimuksessa ei määritellä SEUT 63 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen pääomanliikkeiden käsitettä, unionin tuomioistuin on katsonut, että [EY:n] perustamissopimuksen 67 artiklan [joka on kumottu Amsterdamin sopimuksella] täytäntöönpanosta 24.6.1988 annetun neuvoston direktiivin 88/361/ETY (EYVL 1988, L 178, s. 5) liitteessä I olevalla nimikkeistöllä on ohjeellista arvoa. Niinpä unionin tuomioistuin on katsonut, että SEUT 63 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja pääomanliikkeitä ovat muun muassa niin kutsutut ”suorat sijoitukset”, jotka tarkoittavat osallistumista yritykseen omistamalla osakkeita, joiden perusteella on mahdollista osallistua tosiasiallisesti tämän yhtiön johtamiseen ja määräysvallan käyttämiseen siinä (tuomio 22.10.2013, Essent ym., C-105/12–C-107/12, EU:C:2013:677, 40 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

33 Koska suorilla sijoituksilla pyritään luomaan tai ylläpitämään pysyviä ja suoria yhteyksiä pääoman sijoittajan ja sen yrityksen välillä, jonka käyttöön pääoma annetaan, osakkeenomistajilla on oltava mahdollisuus tosiasiallisesti osallistua yhtiön johtamiseen tai määräysvallan käyttöön siinä (ks. vastaavasti tuomio 10.11.2011, komissio v. Portugali, C-212/09, EU:C:2011:717, 43 kohta).

34 Näin ollen pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen finanssisijoitusyhtiön pääomaosuuksien hankinta – erityisesti, kun siihen liittyy äänioikeuksia, jotka vastaavat kyseisen omistusosuuden suuruutta prosentuaalisesti – kuuluu SEUT 63 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun pääomanliikkeiden käsitteen soveltamisalaan.

35 Siltä osin kuin toiseksi on kyse siitä, onko kansallinen toimenpide, jolla asetetaan tällaisesta finanssisijoitusyhtiöstä omistetun osuuden enimmäissuuruudeksi 5 prosenttia, pääomien vapaan liikkuvuuden rajoitus, on todettava, että unionin tuomioistuin on täsmentänyt, että kansallinen toimenpide voidaan luokitella SEUT 63 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi ”rajoitukseksi”, vaikka sillä ei luoda syrjintää tai muodollista erottelua henkilöiden välille heidän kansalaisuutensa tai asuinpaikkansa taikka heidän pääomansa alkuperän perusteella. Tällaisen luokittelun tekemiseksi nimittäin riittää, että kyseessä oleva kansallinen toimenpide on omiaan estämään osakkeiden hankinnan kyseessä olevista yrityksistä, rajoittamaan tätä hankintaa tai saamaan muista jäsenvaltioista peräisin olevat sijoittajat luopumaan sijoituksesta mainittujen yritysten pääomaan (tuomio 23.10.2007, komissio v. Saksa, C-112/05, EU:C:2007:623, 19 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Tilanne on näin muun muassa sellaisen kansallisen lainsäädännön osalta, jossa säädetään tiettyjen yritysten pääomaosuuksien tuottaman äänioikeuden pidättämisestä (ks. vastaavasti tuomio 2.6.2005, komissio v. Italia, C-174/04, EU:C:2005:350, 30 kohta).

36 Tästä seuraa vastaavasti, että kansallisella toimenpiteellä, jolla säädetään finanssisijoitusyhtiön omistetun osuuden enimmäissuuruudeksi 5 prosenttia, tehdään vähemmän houkuttelevaksi sijoitukset, jotka muodostuvat yrityksen osakkeiden omistamisesta. Nämä osakkeet ovat nimittäin omiaan antamaan todellisen mahdollisuuden osallistua kyseisen yrityksen johtamiseen ja määräysvallan käyttämiseen siinä erityisesti siitä syystä, että osakkeiden omistamiseen liittyy äänioikeuksia, joiden määrä on suhteutettu omistettuihin yhtiöosuuksiin. Tällainen kansallinen lainsäädäntö muodostaa näin ollen SEUT 63 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun pääomien vapaan liikkuvuuden rajoituksen.

37 Kolmanneksi on todettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan pääomien vapaata liikkuvuutta voidaan rajoittaa kansallisilla toimenpiteillä, jos ne ovat oikeutettavissa joko SEUT 65 artiklassa mainituilla syillä tai yleistä etua koskevilla pakottavilla syillä ja jos olemassa ei ole sellaisia unionin tason yhdenmukaistamistoimenpiteitä, joilla säädetään näiden hyväksyttävien etujen suojaamisen varmistamiseksi tarvittavista toimista (tuomio 23.10.2007, komissio v. Saksa, C-112/05, EU:C:2007:623, 72 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

38 Tällaisen yhdenmukaistamisen puuttuessa jäsenvaltioiden asiana on lähtökohtaisesti päättää tasosta, jonka mukaisesti ne aikovat varmistaa mainittujen hyväksyttävien etujen suojelun, sekä tavasta, jolla kyseinen taso on tarkoitus saavuttaa. Jäsenvaltioiden on kuitenkin tältä osin noudatettava EUT-sopimuksessa asetettuja rajoja, ja siinä edellytetään, että toteutetut toimenpiteet ovat omiaan takaamaan niillä tavoiteltavan päämäärän toteutumisen ja että niillä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen tämän päämäärän saavuttamiseksi (tuomio 23.10.2007, komissio v. Saksa, C-112/05, EU:C:2007:623, 73 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

39 Pääasiassa kyseessä olevan kaltaista kansallista toimenpidettä, jolla finanssisijoitusyhtiön pääoman omistaminen rajoitetaan 5 prosenttiin, ei voida oikeuttaa millään SEUT 65 artiklassa mainituista perusteista.

40 Tällainen toimenpide ei nimittäin kuulu SEUT 65 artiklan 1 kohdan a alakohdassa mainitun verotuksen alaan eikä sillä myöskään pyritä estämään kansallisten säännösten rikkomista, joten sitä ei voida oikeuttaa SEUT 65 artiklan 1 kohdan b alakohdan perusteella. Vakiintuneessa oikeuskäytännössä on lisäksi todettu, että viimeksi mainitussa määräyksessä mainittuihin yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen liittyviin perusteisiin voidaan vedota vain, kun on kyse yhteiskunnan perustavanlaatuista etua uhkaavasta todellisesta ja riittävän vakavasta vaarasta, eikä näitä perusteita myöskään saada käyttää ainoastaan taloudellisten päämäärien vuoksi (ks. vastaavasti tuomio 7.6.2012, VBV – Vorsorgekasse, C-39/11, EU:C:2012:327, 29 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

41 Näin ollen on ratkaistava, voiko kansallinen toimenpide, jolla finanssisijoitusyhtiön pääomasta omistetun osuuden enimmäissuuruudeksi asetetaan 5 prosenttia, olla oikeutettavissa yleistä etua koskevalla pakottavalla syyllä.

42 Käsiteltävässä asiassa Romanian hallitus toteaa, että vuonna 1996 osakeyhtiöiden muodossa perustettujen finanssisijoitusyhtiöiden ainoana tarkoituksena on kollektiivisten sijoitusten toteuttaminen sijoittamalla varoja likvideihin rahoitusinstrumentteihin noudattaen riskin hajauttamista ja varovaista hallintoa koskevaa periaatetta. Nämä finanssisijoitusyhtiöt ovat siis yhteissijoitusyrityksiä, joiden tehtävänä on taata piensijoittajien rahoitusinvestoinnit. Tämän mukaisesti niiden osakasrakenteen suuren hajanaisuuden tarkoituksena on Romanian hallituksen mukaan taata kaikkien osakkeenomistajien yleisen edun suojelu ilman, että yksi henkilö tai yhdessä toimiva henkilöryhmä voisi käyttää määräysvaltaa jonkin näistä yhtiöistä tekemistä strategisista päätöksistä.

43 Tästä on todettava, että halu varmistaa tiettyjen finanssisijoitusyhtiöiden osakkeiden omistuksen hajautuminen perustuu luonteeltaan taloudelliseen syyhyn, joka koskee lisäksi vain henkilöitä, joilla on osakkeita tällaisissa yhtiöissä. Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan taloudellisluonteiset syyt eivät voi muodostaa yleistä etua koskevaa pakottavaa syytä, jolla voitaisiin oikeuttaa pääomien vapaan liikkuvuuden rajoittaminen (ks. vastaavasti tuomio 8.7.2010, komissio v. Portugali, C-171/08, EU:C:2010:412, 71 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

44 Tästä seuraa, että ellei tarkistuksista, jotka ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on suoritettava, muuta johdu, pääasiassa kyseessä olevan kaltainen kansallinen toimenpide, jolla finanssisijoitusyhtiön pääomasta omistetun osuuden enimmäissuuruudeksi asetetaan 5 prosenttia, muodostaa pääomien vapaan liikkuvuuden rajoituksen, jota ei voida oikeuttaa millään SEUT 65 artiklassa mainitulla perusteella eikä yleistä etua koskevalla pakottavalla syyllä.

45 Kaiken edellä esitetyn perusteella esitettyyn kysymykseen on vastattava, että SEUT 63 artiklaa on tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle toimenpiteelle, jolla asetetaan finanssisijoitusyhtiöiden pääomasta omistetun osuuden enimmäissuuruudeksi 5 prosenttia, mikäli tätä toimenpidettä ei voida oikeuttaa yleistä etua koskevalla pakottavalla syyllä, mistä varmistuminen on kansallisen tuomioistuimen tehtävä.

Tuomion ajallisten vaikutusten rajoittaminen

46 Romanian hallitus on pyytänyt, että jos unionin tuomioistuin katsoo, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen kansallinen toimenpide merkitsee pääomien vapaan liikkuvuuden oikeuttamatonta rajoitusta, nyt annettavan tuomion ajallisia vaikutuksia rajoitetaan.

47 Tästä on todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tulkinnalla, jonka unionin tuomioistuin SEUT 267 artiklassa sille annettua toimivaltaa käyttäen antaa unionin oikeussäännölle, selvennetään ja täsmennetään kyseisen oikeussäännön merkitystä ja ulottuvuutta niin, että unionin tuomioistuimen tulkinnasta ilmenee, miten tätä oikeussääntöä täytyy tai olisi täytynyt tulkita ja soveltaa sen voimaantulosta lähtien. Tästä seuraa, että tuomioistuimet siis voivat ja niiden täytyy soveltaa näin tulkittua oikeussääntöä myös oikeussuhteisiin, jotka ovat syntyneet ja jotka on perustettu ennen tulkintapyyntöä koskevaa tuomiota, jos edellytykset kyseisen oikeussäännön soveltamista koskevan asian käsittelylle toimivaltaisissa tuomioistuimissa muuten täyttyvät (tuomio 3.10.2019, Schuch-Ghannadan, C-274/18, EU:C:2019:828, 60 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

48 Unionin tuomioistuin voi ainoastaan täysin poikkeuksellisissa tapauksissa unionin oikeusjärjestykseen kuuluvaa yleistä oikeusvarmuuden periaatetta soveltaen rajoittaa kaikkien asianomaisten henkilöiden mahdollisuutta vedota sen tulkitsemaan säännökseen tai määräykseen vilpittömässä mielessä perustettujen oikeussuhteiden pätevyyden kyseenalaistamiseksi. Jotta tällainen rajoittava päätös voitaisiin tehdä, kahden olennaisen edellytyksen, eli asianomaisten vilpittömän mielen ja vakavien vaikeuksien uhan, on täytyttävä (tuomio 3.10.2019, Schuch-Ghannadan, C-274/18, EU:C:2019:828, 61 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

49 Unionin tuomioistuin on tarkemmin ottaen tullut tällaiseen tulokseen vain hyvin täsmällisesti määritetyissä olosuhteissa muun muassa silloin, kun on ollut olemassa sellaisten vakavien taloudellisten seurausten vaara, joita aiheutuisi erityisesti vilpittömässä mielessä perustettujen sellaisten oikeussuhteiden lukuisuudesta, jotka perustuivat pätevästi voimassa olevana pidettyyn säännöstöön, ja kun on ollut ilmeistä, että objektiivinen ja huomattava epäselvyys – johon oli mahdollisesti myötävaikuttanut myös muiden jäsenvaltioiden tai Euroopan komission toiminta – unionin säännösten tai määräysten ulottuvuudesta oli saanut yksityiset ja kansalliset viranomaiset toimimaan unionin oikeuden vastaisesti (tuomio 3.10.2019, Schuch-Ghannadan, C-274/18, EU:C:2019:828, 62 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

50 Tuomion ajallisten vaikutusten rajoittamista pyytävän jäsenvaltion on kuitenkin esitettävä unionin tuomioistuimelle yksityiskohtaisia tietoja, joilla voidaan osoittaa vakavien vaikeuksien uhan olemassaolo (ks. analogisesti tuomio 14.4.2015, Manea, C-76/14, EU:C:2015:216, 55 kohta).

51 Käsiteltävässä asiassa Romanian hallitus toteaa pelkästään, että tällainen uhka on olemassa, jos pääomamarkkinoista annetun lain 286[1] §:n 2 ja 4 momentin täytäntöönpanoon perustuva kansallinen oikeustila kyseenalaistetaan. Näin tehdessään kyseinen hallitus ei osoita, että tämä tuomio voisi aiheuttaa vakavia vaikeuksia, vaan tyytyy toteamaan, että nämä kansalliset säännökset voivat muodostaa pääomien vapaan liikkuvuuden rajoituksia, minkä johdosta kansalliset tuomioistuimet saattaisivat joutua sivuuttamaan ne.

52 Näissä olosuhteissa on todettava, että nyt käsiteltävässä asiassa ei ole esitetty mitään seikkaa, joka oikeuttaisi poikkeamaan periaatteesta, jonka mukaan tulkintatuomion vaikutukset alkavat tulkitun säännön voimaantulopäivänä.

53 Edellä esitetystä seuraa siten, ettei tämän tuomion ajallisia vaikutuksia ole rajoitettava.

Oikeudenkäyntikulut

54 Pääasioiden asianosaisten osalta asioiden käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (yhdeksäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

SEUT 63 artiklaa on tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle toimenpiteelle, jolla asetetaan finanssisijoitusyhtiöiden pääomasta omistetun osuuden enimmäissuuruudeksi 5 prosenttia, mikäli tätä toimenpidettä ei voida oikeuttaa yleistä etua koskevalla pakottavalla syyllä, mistä varmistuminen on kansallisen tuomioistuimen tehtävä.

Allekirjoitukset